

Landstingsrevisionen

Landstingsstyrelsen

Samverkan mellan kommun och landsting avseende psykisk ohälsa hos barn och ungdomar

Landstingets revisorer har, med hjälp av sakkunnigt biträde, granskat samverkan mellan kommun och landsting vad gäller psykiskt ohälsa hos barn och ungdomar. Granskningen har gjorts i samverkan med kommunrevisorerna i Aneby, Eksjö, Gislaved, Gnosjö, Habo, Jönköping, Mullsjö, Nässjö, Sävsjö, Tranås och Vaggeryd.

Syftet med granskningen är att bedöma

- hur styrelse och nämnder säkerställer att rätt vårdnivå används samt
- om samverkan är tillräcklig och ändamålsenlig mellan olika aktörer för att möta psykisk ohälsa hos barn.

Resultatet av granskningen framgår av bifogad granskningsrapport ”Samverkan kring barn och unga med psykisk ohälsa”, daterad 2013-10-10. Resultatet av granskningen för kommunerna finns redovisad i särskilda kommunbilagor, som tillställts respektive kommun.

Revisorernas bedömning

Revisorernas övergripande bedömning:

Landstingsstyrelsen har delvis säkerställt att rätt vårdnivå används. Barn- och ungdomshälsan finns endast för barn och unga i Jönköpings sjukvårdsområde. Långa väntetider till elevhälsovårdens psykologutredningar i vissa delar av länet kan innebära att specialistvården försenas för barn och unga med neuropsykiatriska problem. Detta kan i sin tur innebära att vårdnivån blir onödigt hög.

Landstingsstyrelsen har säkerställt en tillräcklig och till stora delar ändamålsenlig samverkan på länsövergripande nivå. Detta främst genom en ökad samsyn och ökad medvetenhet om problematiken kring målgruppen, även ur ett genusperspektiv.

Revisorernas övergripande bedömning görs med nedanstående bedömningar som grund.

På länsövergripande nivå finns en struktur för samverkan mellan landstinget och kommunerna gällande målgruppen, både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Det finns även mål för denna samverkan. Målen bedöms dock inte vara tillräckligt tydliga och inte håller mätbara. Ansvarsfördelningen mellan huvudmännen är dokumenterad och arbete pågår för att ytterligare tydliggöra den.

Samverkan och även förutsättningar för samverkan ser olika ut **på länsdelsnivå och kommunnivå**. Bedömningen är att Jönköpings sjukvårdsområde har en mer utvecklad organisation för samverkan än övriga delar av länet. Det gäller framför allt samverkan med Jönköpings kommun, där en struktur finns för styrningen från politisk nivå till genomförandenivå. En organisation för samverkan finns delvis även mellan landstinget och Habo kommun.

Inom Högländets sjukvårdsområde finns en struktur för samverkan med Eksjö kommun, där dock inte skolverksamheten ingår.

Övriga delar av länet saknar, enligt vad som framkommit vid granskningen, en struktur för gemensam styrning gällande målgruppen mellan huvudmännen. Däremot finns forum för samverkan, men dessa är inte heltäckande, vare sig vad gäller verksamheter för målgruppen eller vad gäller nivåer i organisationen.

Samverkan finns på kommunnivå gällande specifika verksamheter, till exempel styrgrupper för familjecentraler. Forum för samverkan finns även för det mer verksamhetsnära arbetet i länet.

Samverkan mellan de olika huvudmännen bedöms fungera relativt väl och bedöms också ha skapat ändamålsenliga insatser för målgruppen. Med hjälp av utarbetade riktlinjer och faktadokument samt genom kompetenshöjande insatser är bedömningen att förutsättningar skapats för en mer gemensam syn och en mer enhetlig handläggning.

Granskningen visar att det finns en osäkerhet ute verksamheterna om uppdraget och ansvaret för de olika forum som finns för samverkan och vad de kan bidra med. En begreppsförvirring finns även vad gäller benämningen på de olika samverkansgrupperna.

Jämställdhet har inte i uppmärksammats i de övergripande styrdokumenterna för samverkan. Däremot finns mål och frågor om jämställdhet med i landstingets och kommunernas egna styrdokument. Viss könsuppdelad statistik finns.

Granskningen visar att det finns en medvetenhet om skillnader mellan pojkar och flickors symptom vid psykisk ohälsa. Åtgärder vidtas även för att bättre möta de skillnader som finns.

Bedömningen är att **tillgängligheten** för första linjens vård är god för de mindre barnen, medan den varierar för barn i åldrarna 7-18 år. Tillkomsten av Barn och Ungdomshälsan i Jönköpings sjukvårdsområde har, enligt vår bedömning, inneburit att en vårdnivå som tidigare saknats har etablerats. Motsvarande verksamhet finns dock inte i övriga länsdelar.

Granskningen visar att barn- och ungdomspsykiatri, BUP, och barnrehabiliteringen i stort klarar vårdgarantin. Efterfrågan finns från övriga aktörer om mer stöd från BUP, vilket de bedöms ha svårt att tillgodose.

I vissa delar av länet kan väntetiden för psykologutredningar för barn och unga med neuropsykiatriska problem vara lång. Skälen till detta är att en del av kommunerna har problem att rekrytera psykologer till elevhälsan. Det innebär då att specialistvården för målgruppen försenas, vilket i sin tur kan innebära att vårdnivån blir onödigt hög.

Granskningen visar att det saknas en dokumenterad **uppföljning av målen för samverkan**. Det är därför svårt att få en bild av vad samverkan har för betydelse för målgruppen. Få dokumentationer finns av uppnådda resultat. Uppföljningar och utvärderingar görs däremot av enskilda projekt.

Revisorernas rekommendationer

Revisorerna rekommenderar landstingsstyrelsen

- att de länsövergripande dokument som beskriver ansvarsfördelningen mellan huvudmännen används för att få tillstånd en tydligare och mer enhetlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen i länsdelarna
- att arbeta vidare för att i kommunerna förankra samverkansgruppernas uppdrag samt övergripande mål och arbete gällande samverkan för målgruppen
- att målen för samverkan med kommunerna vidareutvecklas så att de blir mätbara
- att uppföljningen av målen för samverkan med kommunerna förbättras
- att vidareutveckla uppföljningen av vilka resultat som samverkan med kommunerna medfört vad gäller målgruppen

- att uppmärksamma frågor gällande jämställdhet i samverkansarbetet
- att vidta åtgärder för att vården för målgruppen 7-18 år ska bli mer jämlik i hela länet samt
- att tillsammans med kommunerna diskutera åtgärder för att förkorta väntetiderna för barn och ungdomar med neuropsykiatriska problem.

Frågor till landstingsstyrelsen

1. Vilka åtgärder kommer landstingsstyrelsen att vidta för att vidareutveckla den länsövergripande styrningen och uppföljningen av samverkan med kommunerna, vad gäller barn och ungdomar med psykisk ohälsa?
2. Vilka åtgärder kommer landstingsstyrelsen att vidta för att vården för barn och unga med psykisk ohälsa i åldrarna 7-18 år ska bli mer jämlik i hela länet?

Svar från landstingsstyrelsen

Revisorerna vill ha svar på ovanstående frågor senast 21 januari 2014.

Doris Johansson
Ordförande

Arnold Carlzon
Vice ordförande